

LUTY

Kalendarium luty 1982

- W Rzeszowie powstaje podziemna Regionalna Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność”.

1

- Rząd PRL wprowadza podwyżki cen żywności (średnio o 241%), opału i energii (średnio o 171%). Władze przyznają, że zapowiedziane rekompensaty w granicach 750-1900 zł jedynie częściowo pokryją koszty podwyżek (rekompensaty dla wojska, ZOMO i MO wynoszą ok. 4000 zł miesięcznie, wojsko dostaje też dodatkowe kartki na mięso i inne artykuły). Rzecznik rządu Jerzy Urban stwierdza, że podwyżki cen nie doprowadziły do manifestacji czy nieporządku, co, jak stwierdza dalej, świadczy o dojrzałości społeczeństwa, które zrozumiało konieczność podwyżek dzięki publicznym konsultacjom przeprowadzonym na ten temat przez władze. Rzecznik kłamie – żadne konsultacje nie miały miejsca.
- We Wrocławiu studenci z akademika „Dwudziestolatka” przy pl. Grunwaldzkim organizują akcję protestacyjną – happening pt. „Wypłaszanie Wrony” (tłuczenie garnkami w parapety okien, palenie świeczek, śpiewanie antyreżimowych piosenek). O godz. 21.00 około 200 zomowców i 50 cywilów wchodzi na teren akademika i brutalnie bije kilkadziesiąt osób. Wszyscy zostają wykwaterowani bez prawa zamieszkania w innym akademiku – jednocześnie zostaje zapowiedziane, że ci, którzy do 6 II nie będą mieli zameldowania we Wrocławiu, zostaną skreśleni z listy studentów.
- Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego w Katowicach pod przewodnictwem kpt. Antoniego Kapłona skazuje w trybie doraźnym: Mirosława Stroczyńskiego na 7 lat więzienia, Adama Wawrzutę na 5 lat, Krzysztofa Sinkiewicza na 4,5 roku, Huberta Żołnę, Eugeniusza Krystiana, Artura Opolskiego, Andrzeja Opitka, Romana Wieczorka i Romana Zacha na 3 lata, za to, że: [...] *w dniach 15-20 grudnia 1981 r. w Tychach zorganizowali strajk okupacyjny w zmilitaryzowanej Kopalni Węgla Kamiennego Ziemowit oraz nawiązali kontakty ze strajkującymi górnikami Kopalni Węgla*

Kamiennego Piast. [...] Oskarża prokurator wojskowy por. Janusz Palus. Obrońcy: Mieczysław Fajnsztajn, Mieczysław Bobrowski, Stefan Brojko, Włodzimierz Wielgus, Władysław Zygmuntowicz, Michał Szeffer, Adolf Gębara, Piotr Herzog, Andrzej Rajpert.

2

- Sąd Wojewódzki w Katowicach pod przewodnictwem Jana Góry, w trybie doraźnym skazuje: Wojciecha Marusińskiego na 7 lat więzienia, Herberta Rennera na 5 lat i 6 miesięcy, Zbigniewa Sobolewskiego na 6 lat, Ryszarda Bidzińskiego na 4 lata i 6 miesięcy, Jana Leguta na 4 lata i 6 miesięcy za to, że: *od 13 do 23 grudnia 1981 r. w Dąbrowie Górniczej jako członkowie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego zorganizowali i kierowali strajkiem okupacyjnym w Hucie Katowice.* Oskarża prokurator rejonowy Jan Kozak.
- W Grodzisku Mazowieckim członkowie organizacji [Siły Zbrojne Polski Podziemnej](#) rozbijają żołnierza LWP.

3

- Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni pod przewodnictwem kmdr ppor. Andrzeja Grzybowskiego w trybie doraźnym skazuje: Ewę Kubasiewicz na 10 lat więzienia, Jerzego Kowalczyka na 9 lat, Władysława Trzcińskiego na 9 lat, Cezarego Godziuka na 6 lat, Wiesławę Kwiatkowską na 5 lat, Jarosława Skowronka na 5 lat, Sławomira Sadowskiego na 5 lat, Krzysztofa Jankowskiego na 5 lat, Marka Czachora na 3 lata, za zorganizowanie po 13 XII 1981 strajku okupacyjnego w Wyższej Szkole Morskiej.

4

- Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Słupsku, pod przewodnictwem sędziego por. Bogdana Rychlickiego, w trybie doraźnym skazuje: Zygmunta Golińskiego na 4 lata i 6 miesięcy więzienia i 4 lata pozbawienia praw publicznych, Zbigniewa Zdzisława Piwowara na 4 lata i 3 lata pozbawienia praw publicznych, Jerzego Kowalczyka na 3 lata i 6 miesięcy i 2 lata pozbawienia praw publicznych, Leonarda Roberta Etela na 2 lata, Cezarego Surowca i Wojciecha Sulera 1 rok i 6 miesięcy, za: [...] *założenie Tymczasowego Komitetu Strajkowego Regionu Słupskiego, rozpowszechnianie ulotek i afiszów* [...]. Oskarża prokurator wojskowy kpt. Edward Jargota. Obrońcy: , Jędrzej Wiśniowiecki, Czesław Bogusz, Andrzej Smoczyk, Leon Kasperski.
- Komisja Wspólnoty Europejskiej zatwierdza sumę 8,8 mln dolarów jako pomoc

5

- Mieszkańcy Świdnika rozpoczynają akcję bojkotu telewizji. Na apel „Solidarności” wychodzą o godz. 19.30 – w czasie wieczornej emisji Dziennika Telewizyjnego – na spacer. Jednocześnie wielu z nich umieszcza odbiorniki telewizyjne w otwartych oknach z ekranem odwróconym w kierunku ulicy. Od 7 II akcja ta nabiera charakteru masowego. Władze przystępują do działań odwetowych: wyłapują idących samotnie najczęściej młodych ludzi i wywożą ich do Lublina lub przetrzymują i wypuszczają bez przepustek w czasie godziny milicyjnej. W następnych dniach zostaje wygaszone oświetlenie ulic, później prąd i woda w domach; władze wprowadzają godzinę milicyjną w godz. 19.00-6.00, zostają zablokowane telefony. W odpowiedzi na to 12 II mieszkańcy Świdnika wychodzą na ulice o godz. 17.00 (w czasie popołudniowej edycji Dziennika Telewizyjnego). Wieczorem pojawiają się w mieście duże ilości wojska i milicji, dochodzi do licznych rewizji i aresztowań; zatrzymani zostają członkowie KZ „Solidarności” w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego. Później „akcja spacerowa” podejmowana jest w wielu miastach Polski.
- Wielka Brytania informuje ambasadorów PRL i ZSRS o sankcjach podjętych wobec Warszawy i Moskwy.

9

- Ojciec Święty Jan Paweł II przyjmuje delegację członków „Solidarności”, złożoną z działaczy przebywających na Zachodzie; podczas audiencji mówi m.in.: *Wolny i Niezależny Związek „Solidarność” jest organizacją legalną, którą oficjalnie uznały władze polskie.*

10

- W Warszawie 3 chłopców oblewa farbą i podpala butelkami z benzyną pomnik Feliksa Dzierżyńskiego, stojący przed stołecznym Ratuszem. Jednym z uczestników akcji jest Emil Barchański, uczeń Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Reya.
- Wznowione zostają zajęcia na większości wyższych uczelni.
- Milicja uniemożliwia 150 Polakom wejście do gmachu ambasady USA w Warszawie, gdzie wyświetlany jest film *Żeby Polska była Polską*. [Obraz](#) ten, niezwykle ostro atakowany przez reżimową prasę, obejrzało na Zachodzie ok. 85 mln widzów, nie

licząc widowni amerykańskiej.

- Przywrócona zostaje międzymiastowa łączność telefoniczna i teleksowa – za pośrednictwem centrali cenzurowana, podobnie jak rozmowy miejscowe.

11

- Od numeru 2. zaczyna ukazywać się „Tygodnik Mazowsze”. Numer 1, przygotowany jeszcze przed 13 XII, nie ukazał się – uniemożliwiły jego wydanie ogłoszenie stanu wojennego i samobójcza śmierć Jerzego Zieleńskiego, organizatora pisma i redaktora naczelnego. Z czasem „TM” stanie się głównym pismem podziemia. Członkami redakcji w różnych okresach byli: Tomasz Burski, Zofia Bydlińska-Czernuszczyk, Barbara Dąbrowska, Anna Dodziuk, Wojciech Kamiński, Anna Kruczkowska-Bikont, Krzysztof Leski, Helena Łuczywo, Piotr Pacewicz, Joanna Szczęsna, Marta Woydt, Ludwika Wujec, Piotr Bikont, Agata Niewiarowska, Małgorzata Pawlicka, Brygida Pytkowska, Elżbieta Regulska, Gwido Zlatkes, Olga Iwaniak, Joanna Kluzik; współpracowali: Halina Szymula, Anna Sianko, Jan Rytkiewicz, Wojciech Cesarski, Renata Majewska-Kubiak, Jan Cywiński; z zagranicy: Seweryn Blumsztajn, Joanna Stasińska-Weschler, Marek Michalski, Irena Lasota. Do 12 V 1989 ukaże się 290 numerów pisma.

12

- W Gdańsku Pomnik Ofiar Grudnia '70 ogrodzony zostaje drutem kolczastym i strażą ZOMO.
- S. Danielewicz zamieszcza w „Dzienniku Bałtyckim” artykuł zatytułowany „Wracamy do płyt, o których się mówi”, w którym pierwsze litery kolejnych akapitów układają się w hasło „WRONA SKONA”. S. Danielewicz zostaje zwolniony z pracy. Ten numer pisma osiąga na czarnym rynku cenę 100 zł (!)

13

- W Ośrodku Odosobnienia w Wierzchowie, gdzie przebywają internowani z woj. szczecińskiego i koszalińskiego, zostaje brutalnie pobitych, z użyciem pięści, pałek i miotaczy gazu, 45 osób, w tym co najmniej 13 ciężko, m.in.: Piotr Baumgart, J. Figiel, Henryk Jarząbek, J. Józwiakowski, Z. Kuczkowski, H. Makieła, B. Mikszo, G. Ostrowski, W. Romanowski, M. Sadłowski, Śliwiński, E. Wąsowicz. U wielu internowanych występują objawy wstrząsu mózgu i wyczerpania nerwowego.
- W Poznaniu o godz. 17.00 pod pomnikiem Ofiar Czerwca 1956 odbywa się

demonstracja. Gdy wielotysięczny tłum zaczyna skandować „Leszek, Leszek”, „Solidarność, Solidarność” i śpiewać hymn Polski – następuje brutalny atak ZOMO: bicie pałkami, znęcanie się nad leżącymi. Ludzie uciekają, krzycząc „gestapo, biją”, równocześnie przez megafon MO nawołuje do rozejścia się. Zamieszki trwają do godz. 18.30. Wiele osób zostaje rannych i poturbowanych, bite są osoby zatrzymane w komisariatach milicji. Wszyscy zostają postawieni przed Kolegium ds. Wykroczeń. Ciężkiego urazu czaszki i stłuczenia mózgu doznaje 29-letni Wojciech Cieślewicz, dziennikarz, absolwent UAM; 2 III umiera, nie odzyskawszy przytomności.

- Agencja PAP informuje o aresztowaniu 194 osób i skazaniu przez kolegia ds. wykroczeń 162 osób. W mieście władze zaostrzają przepisy stanu wojennego: wprowadza się zakaz poruszania się prywatnymi samochodami oraz zawieszona zostaje działalność kin, teatrów i lokali rozrywkowych.
- W Lubinie pod stacją benzynową podłożono ładunek wybuchowy z uszkodzonym zapalnikiem.

14

- W Lublinie na znak solidarności z mieszkańcami Świdnika rozpoczyna się „akcja spacerowa” – bojkot Dziennika TV: w godzinach emisji Dziennika tłumy spacerują lubelskim Krakowskim Przedmieściem. Kilkuosobowe patrole milicji legitymują i zatrzymują głównie uczniów i studentów. Zgrupowania pojazdów milicyjnych zastawiają boczne ulice. Ogólnospołeczna akcja trwa ponad 10 dni.

14-19

- Głodówka internowanych w Ośrodku Odosobnienia w Potulicach.

16

- W Warszawie, w autobusie miejskim, członkowie organizacji Siły Zbrojne Polski Podziemnej rozbrajają żołnierza LWP.

17

- W Głogowie zostaje oblany farbą obelisk ku czci funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i Urzędu Bezpieczeństwa, poległych w walce z „reakcyjnym podziemiem”.

- W 1. rocznicę rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów, w warszawskim kościele św. Anny duszpasterz akademicki celebrował nabożeństwo okolicznościowe. Przed kościołem – kilkanaście wozów milicyjnych i liczne patrole. W Poznaniu w kościele oo. Dominikanów odprawiona została msza św. dla ok. 2 tys. studentów. ZOMO blokuje wyjście z kościoła, urządzając demonstrację siły. W wielu miastach uniwersyteckich na Zachodzie odbywają się [manifestacje](#) solidarności z uwięzionymi studentami polskimi.

18

- W Warszawie, w godzinach popołudniowych, w tramwaju nr 24 podczas próby rozbrojenia przez członków organizacji Siły Zbrojne Polski Podziemnej, Roberta Chechłacza i Tomasza Łupanowa, zostaje postrzelony funkcjonariusz MO st. sierż. Zdzisław Karos, który 23 II umiera w szpitalu.

19

- Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu, na sesji wyjazdowej w Katowicach, w składzie: kpt. Antoni Kapłon – przewodniczący, mjr Maciej Harlender, kpt. Janusz Lipka – sędziowie, w trybie doraźnym skazuje: Stanisława Płatka na 4 lata więzienia (prokurator żądał 15 lat), Jerzego Wartaka na 3 lata i 6 miesięcy (prokurator żądał 13 lat), Adama Skwirę i Mariana Głucha na 3 lata (prokurator żądał 12 lat), za organizację i uczestnictwo w strajku w Kopalni Węgla Kamiennego Wujek w dniach 13-16 XII 1981. Wobec Jana Wielgusa Sąd postępowanie umorzył, Jana Haśnika, Stanisława Saternusa, Zdzisława Kubata i Alinę Muchę uniewinnił. Oskarżali prokuratorzy wojskowi: mjr Sławomir Kleczkowski i por. Janusz Broł, protokolanci: sierż. Edward Fojcik, st. kpr. Marian Załupskie i ppor. Emil Krężołek. Obrońcy: Michał Szefer, Jolanta Zajdel-Sarnowicz, Włodzimierz Wilgus, Mieczysław Fajnsztajn, Jan Ziemiański, Józef Janik.
- PAP podaje wiadomość, że emeryci i ludzie niezdolni do pracy mogą otrzymać paszport na Zachód.

20

- Zostają opublikowane propozycje Komitetu Rady Ministrów ds. Związków Zawodowych w sprawie ruchu związkowego: [...] *Komitet uznaje zasadność wyłączenia z prawa zrzeszenia się w związki pracowników MON i MSW oraz podległych im zakładów i instytucji, a także niektórych grup pracowniczych państwa [...] Struktury organizacji związkowych określają sami związkowcy. Nie do przyjęcia jest organizacja terytorialna, która wiedzie do działalności politycznej [...] Nie może być powrotu do związkowej*

działalności dla osób znanych ze swej destrukcyjnej postawy [...].

- Akcja spacerowa pod hasłem „Poznaj swoje miasto – kłamców i kłamstwa Dziennika TV już znasz” obejmuje Puławę, uczestniczy w niej wiele tysięcy osób. Władze wprowadzają wcześniejszą godzinę milicyjną, wobec czego mieszkańcy spacerują w czasie emisji dziennika popołudniowego. Wiele osób zostaje zatrzymanych, szczególnie brutalnie są traktowani uczniowie. Akcja trwa do 27 II.

22

- Radio Warszawa informuje o spadku produkcji przemysłowej w regionie warszawskim: osiągnęła ona w styczniu 83% produkcji ze stycznia ubiegłego roku.
- WRON decyduje o wznowieniu działalności związków i stowarzyszeń twórczych. Zezwolenia będą wydawane tym związkom, co do których istnieje przeświadczenie, że ich funkcjonowanie nie wykroczy poza normy ustalone we własnych statutach oraz nie przekroczy wymogów stanu wojennego.
- Sąd Wojewódzki we Wrocławiu w składzie: Józef Schütz – przewodniczący, Bogusław Włoczewski, Kazimierz Klauziński, w trybie doraźnym skazuje: Władysława Ożarowskiego na 3 lata więzienia, Huberta Hanusiaka na 3 lata, Czesława Stawickiego na 3 lata za to, że: *w dniach 14 i 15 grudnia 1981 r. we Wrocławiu kontynuowali działalność związkową, tworząc wspólnie z innymi osobami RKS, w ramach którego organizowali i kierowali strajkami i akcją protestacyjną na terenie PAFAWAG-u i innych zakładów na terenie Wrocławia.* Oskarżyciel: podprokurator rejonowy Andrzej Kaucz. obrońca: Henryk Rossa.

23

- Powstaje Regionalna Komisja Wykonawcza „Trzeci szereg” Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność” w składzie: Jerzy Bińkowski (przewodniczący), Krzysztof Paszek (zastępca), Adam Pawlik (zastępca), Barbara Baścik, Jerzy Borowski, Karol Duda, Jan Frączek, Andrzej Kralczyński, Józef Michłanowicz, Grażyna Staniszevska, Teresa Szafrąńska, Michał Wołyniec, Józef Wróbel.
- Rozpoczyna się proces Mieczysława Gila – przewodniczącego Komisji Robotniczej Hutników NSZZ „Solidarność” Huty im. Lenina, oraz Edwarda Nowaka – przewodniczącego samorządu pracowniczego w Kombinacie. W związku z procesem kilka wydziałów Huty podejmuje 15-minutowy strajk protestacyjny. Dwa dni później, 25 II, za kierowanie strajkiem w Hucie im. Lenina M. Gil zostaje skazany na 4 lata, a E.

Nowak na 3,5 roku więzienia.

- Przed Sądem Warszawskiego Okręgu Wojskowego rozpoczyna się proces przywódców Konfederacji Polski Niepodległej: Leszka Moczulskiego, Romualda Szeremietiewa, Tadeusza Stańskiego i Tadeusza Jandziszaka. Przejęcie sprawy przez sąd wojskowy nastąpiło na mocy dekretu z 12 grudnia 1981.
- Podczas rozmowy z ministrem kultury Józefem Tejchmą prezes Związku Literatów Polskich, Jan Józef Szczepański, nie godzi się na zmiany w prezydium ZLP, które były warunkiem zgody na wznowienie działalności Związku.
- Andrzej Kijowski, znany pisarz i krytyk literacki, składa rezygnację z funkcji dyrektora Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.
- Rząd japoński i rząd kanadyjski ogłaszają sankcje gospodarcze wobec reżimu wojskowego w Warszawie i wobec Związku Sowieckiego.

24

- Apel Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Region Małopolska: *[...] Zwracamy się do związków zawodowych i rządów świata o dalsze poparcie środkami politycznymi i ekonomicznymi naszych dążeń do pokojowego rozwiązania kryzysu. Pomagajcie nam nadal w przezwyciężaniu blokady informacyjnej przez pomoc techniczną i audycje wolnych rozgłośni w języku polskim, dbając w nich szczególnie o rzetelność informacji. Prawidłowe użycie broni ekonomicznej i informacyjnej musi zapobiec przemocy. [...]*

24-25

- 2-dniowe obrady VII Plenum KC PZPR. W wygłoszonym referacie gen. Wojciech Jaruzelski gwałtownie i krytycznie wypowiada się pod adresem USA (mówi m.in. o uniknięciu III wojny światowej). W skład Biura Politycznego wchodzi czwarty generał – Czesław Kiszczak. Do KC wchodzi ponadto Marian Woźniak, zostaje natomiast wykluczonych dwóch członków o opinii liberalnych: Marian Arendt z Torunia, działający w tzw. strukturach poziomych partii, oraz Jan Małanowski, prof. socjologii UW, który nie opuścił szeregów „Solidarności” oraz podważał kierowniczą rolę partii. KC wydaje rezolucję, w której jednogłośnie aprobuje stan wojenny i uznaje utworzenie WRON. Na Plenum KC zostają potępione wszelkie formy działalności frakcyjnej w partii.

25

- PAP informuje o znalezieniu w darach ze Szwecji papieru i matryc poligraficznych.

25-26

- W Warszawie obraduje 183. Konferencja Plenarna Episkopatu. Biskupi wzywają do zawarcia ugody społecznej: *Winna ona zawierać gwarancje dla uzasadnionych potrzeb i aspiracji społeczeństwa, dla współdziałania obywateli w życiu publicznym i sprawowaniu kontroli społecznej. Stronami ugody społecznej są: [...] władza rządząca i wiarygodni przedstawiciele zorganizowanych grup społecznych. Nie może tu zabraknąć przedstawicieli zawieszonych czasowo związków zawodowych, a wśród nich mającego szeroką aprobatę społeczną NSZZ „Solidarność”. [...] Biskupi wraz z całym społeczeństwem oczekują, że stan wojenny jak najrychlej się skończy, internowani będą zwalniani, wobec skazanych za czyny związane ze stanem wojennym będzie zastosowana amnestia; osobom ukrywającym się zapewni się możliwość bezpiecznego ujawnienia się; nikt też nie będzie zwalniany z pracy za przynależność związkową. [...]*

26

- W Warszawie zbiera się Sejm PRL. Marszałek Sejmu Stanisław Gucwa informuje o złożeniu przez Gustawa Holoubka i Emila Wojtaszka mandatów poselskich. Uchwalony zostaje jednogłośnie pakiet ustaw dotyczących technicznych aspektów reformy gospodarki.
- W miejscowości Otmuchów w woj. opolskim oblano farbą pomnik sowieckiego pułkownika W.F. Orłowa.

27

- „Film Polski” wycofuje kandydaturę *Człowiek z żelaza* (reż. Andrzej Wajda) do amerykańskiej Nagrody Akademii Filmowej - Oscara. Film, jako jeden z pięciu, otrzymał nominację w kategorii filmów zagranicznych.
- Wznowiony zostaje III i IV program Polskiego Radia oraz wydawanie większości czasopism, uruchomiona telefoniczna łączność międzymiastowa, skrócona godzina milicyjna, w niektórych województwach znosi się obowiązek uzyskiwania zezwolenia na zmianę miejsca pobytu.

- W Sochaczewie oblano farbą pomnik żołnierzy sowieckich.